

POZIOM ŻYCIA LUDNOŚCI I JEGO ZRÓŻNICOWANIE W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Agnieszka Kozera, Cezary Kozera
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Abstrakt. W opracowaniu przedstawiono porównanie poziomu życia ludności Polski i pozostałych krajów Unii Europejskiej (na podstawie określonych cech diagnostycznych opisujących poszczególne grupy potrzeb ludności). W badaniu zróżnicowania przestrzennego poziomu życia wykorzystano metody taksonomiczne – klasyczną metodę TOPSIS.

Słowa kluczowe: poziom życia, syntetyczny miernik poziomu życia

WSTĘP

Poziom życia jest pojęciem złożonym, uwarunkowanym przez szereg różnych cech. Aby dobrze zrozumieć zakres, jaki obejmuje jego definicja, należy wrócić do tej, sformułowanej przez komisję ekspertów ONZ w 1954 roku, która otrzymała następujące brzmienie: „Pojęcie poziomu życia obejmuje całokształt rzeczywistych warunków życia ludzi oraz stopień ich materialnego i kulturalnego zaspokojenia potrzeb poprzez strumień dóbr i usług odpłatnych, a także pochodzących z funduszy społecznych” [Piasny 1993]. Ta definicja stała się podstawą dla wielu innych definicji tego pojęcia.

Luszniewicz [1982] zdefiniował poziom życia jako „stopień zaspokojenia materialnych i kulturalnych potrzeb gospodarstw domowych realizowany poprzez strumienie towarów i usług odpłatnych oraz poprzez strumienie funduszy konsumpcji zbiorowej”. Wyróżnił on siedem podstawowych rodzajów potrzeb: wyżywienie, bezpieczeństwo, ochrona zdrowia, warunki mieszkaniowe, komunikacja i transport, oświata i kultura oraz środowisko.

Poziom życia ludności w Polsce i w krajach należących do Unii Europejskiej jest zróżnicowany przestrzennie, co jest powiązane z ogólnym rozwojem społeczno-gospo-

darczym krajów, stopniem urbanizacji, poziomem wykształcenia społeczeństwa itp. Wielu autorów wskazuje na potrzebę badania poziomu życia. Między innymi Piasny [1993] zwraca uwagę na potrzebę wyznaczania indeksu poziomu regionalnego, który odzwierciedla podobieństwa i różnice między poziomem życia danej grupy ludności a poziomem występującym w innych regionach gospodarczych [Zeliaś 2004].

Głównym celem opracowania była identyfikacja różnic w poziomie życia ludności krajów Unii Europejskiej. W badaniu przestrzennego zróżnicowania poziomu życia coraz częściej wykorzystuje się metody taksonomiczne, pozwalające na wyodrębnienie jednorodnych grup regionów o podobnych analizowanych cechach [Chaplin 2000, Wysocki 2010], dlatego też zróżnicowanie to przedstawiono za pomocą miernika syntetycznego, który dla poszczególnych państw wyznaczono klasyczną metodą TOPSIS. Do budowy wskaźnika wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego [Polska... 2009, Rocznik... 2010] oraz dane i publikacja Eurostatu [2010]. Okresem badawczym były lata 2008 oraz 2009.

METODYKA BADAŃ

Klasyfikacji badanych jednostek dokonano w sześciu etapach [Wysocki 2010].

Etap 1. Dokonano wyboru zmiennych opisujących poziom życia ludności na podstawie przesłanek merytorycznych, w podziale na siedem podstawowych grup potrzeb zaproponowanych przez Luszniewicza. W rezultacie uzyskano następujący zestaw zmiennych:

I grupa – Wyżywienie:

X₁ – Udział żywności i napojów bezalkoholowych w wydatkach ogółem (%),

II grupa – Bezpieczeństwo:

X₂ – Wskaźnik zatrudnienia (%),

X₃ – Stopa bezrobocia według BAEL (%),

X₄ – Gospodarstwa domowe zagrożone ryzykiem ubóstwa (po transferach społecznych, %),

X₅ – Wskaźnik Gingiego¹.

III grupa – Ochrona zdrowia:

X₆ – Liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych,

X₇ – Przeciętne trwanie życia,

X₈ – Liczba łóżek szpitalnych na 100 tys. ludności,

X₉ – Ludność w przeliczeniu na jednego lekarza.

IV grupa – Warunki mieszkaniowe:

X₁₀ – Przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie,

X₁₁ – Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 osób,

X₁₂ – Średnia liczba pokoi na osobę,

¹ Współczynnik Gingiego – w ekonomii indeks ten nosi nazwę Wskaźnika Nierówności Społecznej; jest często stosowany w ekonometrii do liczbowego wyrażenia nierównomiernego rozkładu dóbr, w szczególności nierównomiernego rozkładu dochodu, np. gospodarstw domowych. Współczynnik Gingiego przyjmuje wartości z przedziału (0;1) i często jest wyrażany w procentach. Współczynnik należy interpretować w ten sposób, że im jest wyższy tym nierówności w dochodach w danym kraju są większe.

X_{13} – Udział wydatków na użytkowanie i wyposażenie mieszkania w wydatkach ogółem (%).

V grupa – Komunikacja i transport:

X_{14} – Gospodarstwa domowe wyposażone w komputer (% ogółu gospodarstw na danym obszarze),

X_{15} – Gospodarstwa domowe z dostępem do Internetu (% ogółu gospodarstw domowych),

X_{16} – Gospodarstwa domowe wyposażone w odbiorniki telewizyjne (% ogółu gospodarstw domowych),

X_{17} – Samochody osobowe w użytkowaniu na 1000 osób w sztukach.

VI grupa – Oświata i kultura:

X_{18} – Udział wydatków na zaspokojenie potrzeb z zakresu kultury i rekreacji w wydatkach ogółem (%),

X_{19} – Ludność z wykształceniem wyższym (w % ogółu ludności).

VII – Środowisko:

X_{20} – Odpady z działalności gospodarczej i gospodarstw domowych (w tonach na jednego mieszkańca).

Zbiór potencjalnych zmiennych diagnostycznych ustalony w oparciu o kryteria merytoryczne został poddany dalszej weryfikacji ze względu na wartość informacyjną tych zmiennych. Weryfikacja ta odbywa się za pomocą procedur statystycznych ze względu na dwa podstawowe kryteria [Panek 2009]: pojemność (potencjał informacyjny) zmiennych, czyli stopień ich skorelowania z innymi zmiennymi oraz zdolność dyskryminacyjną, czyli ich zmienność względem badanych obiektów.

W celu eliminacji zmiennych nadmiernie skorelowanych wyznaczono macierz odwrotną współczynników korelacji między przyjętymi zmiennymi. Na podstawie analizy elementów diagonalnych macierzy, do oceny poziomu życia ludności, z dalszych badań usunięto zmienne X_6 oraz X_{15} . Analizując zdolność dyskryminacyjną, czyli zmienność cech, odrzucono zmienną X_7 oraz X_{16} . W rezultacie do dalszych badań przyjęto 16 cech, z których za destymulanty uznano cechy X_1 , X_3 , X_4 , X_5 , X_9 , X_{10} , X_{13} , X_{20} , a pozostałe cechy uznano za stymulanty poziomu życia ludności.

Etap 2. Przeprowadzono normalizację wartości cech diagnostycznych, czyli przekształcono destymulanty w stymulanty oraz sprowadzono wartości zmiennych do porównywalności. W celu normalizacji wartości cech prostych zastosowano procedurę unitaryzacji, na podstawie formuł:

1. Stymulanta:

$$z_{ik} = \frac{x_{ik} - \min_i \{x_{ik}\}}{\max_i \{x_{ik}\} - \min_i \{x_{ik}\}}$$

2. Destymulanta:

$$z_{ik} = \frac{\max_i \{x_{ik}\} - x_{ik}}{\max_i \{x_{ik}\} - \min_i \{x_{ik}\}}$$

Etap 3. Ustalono współrzędne jednostek modelowych wzorca i antywzorca rozwoju. Wartości wzorca (A^+) oraz antywzorca rozwoju (A^-) definiuje się jako:

$$A^+ = \left(\max_i(z_{i1}), \max_i(z_{i2}), \dots, \max_i(z_{iK}) \right) = (z_1^+, z_2^+, \dots, z_K^+)$$

$$A^- = \left(\min_i(z_{i1}), \min_i(z_{i2}), \dots, \min_i(z_{iK}) \right) = (z_1^-, z_2^-, \dots, z_K^-)$$

W unitaryzacji zerowanej mamy:

$$z^+ = (1, 1, \dots, 1) \quad z^- = (0, 0, \dots, 0)$$

Etap 4. Obliczono odległości euklidesowe każdego ocenianego obiektu do wzorca (z^+) i antywzorca rozwoju (z^-):

$$d_i^+ = \sqrt{\sum_{k=1}^K (z_{ik} - z_k^+)^2}$$

$$d_i^- = \sqrt{\sum_{k=1}^K (z_{ik} - z_k^-)^2} \quad i=1, 2, \dots, N$$

Etap 5. Obliczono wartości cechy syntetycznej:

$$S_i = \frac{d_i^-}{d_i^+ + d_i^-}$$

$$0 \leq s_i \leq 1, (i=1, 2, \dots, N)$$

Etap 6. Dokonano uporządkowania liniowego i wyznaczono typy rozwojowe na podstawie kryteriów statystycznych, wykorzystując średnią arytmetyczną i odchylenie standardowe z wartości miernika syntetycznego [Wysocki i Lira 2003].

Klasa I (wysoki): $q_i \geq \bar{q} + s_q$

Klasa II (średni-niższy): $\bar{q} \leq q_i < \bar{q} + s_q$

Klasa III (średni-wyższy): $\bar{q} - s_q \leq q_i < \bar{q}$

Klasa IV (niski): $q_i < \bar{q} - s_q$

WYNIKI BADAŃ – TYPOLOGIA PAŃSTW WEDŁUG POZIOMU ŻYCIA LUDNOŚCI

Zróznicowanie przestrzenne poziomu życia ludności przedstawiono za pomocą miernika syntetycznego, który dla poszczególnych państw wyznaczono klasyczną metodą TOPSIS. Obliczone wartości zmiennych syntetycznych opisujących poziom życia ludności pozwalają na uporządkowanie badanych krajów od najlepszego do najgorszego pod względem badanych cech (tab. 1). Na podstawie mierników wyznaczonych dla poszczególnych państw, po ich liniowym uporządkowaniu, wyodrębniono grupy typologiczne odzwierciedlające poziom życia ludności państw skupionych w tych grupach. Wyniki przeprowadzonej analizy przedstawiono w tabeli 2 oraz na rysunku 1.

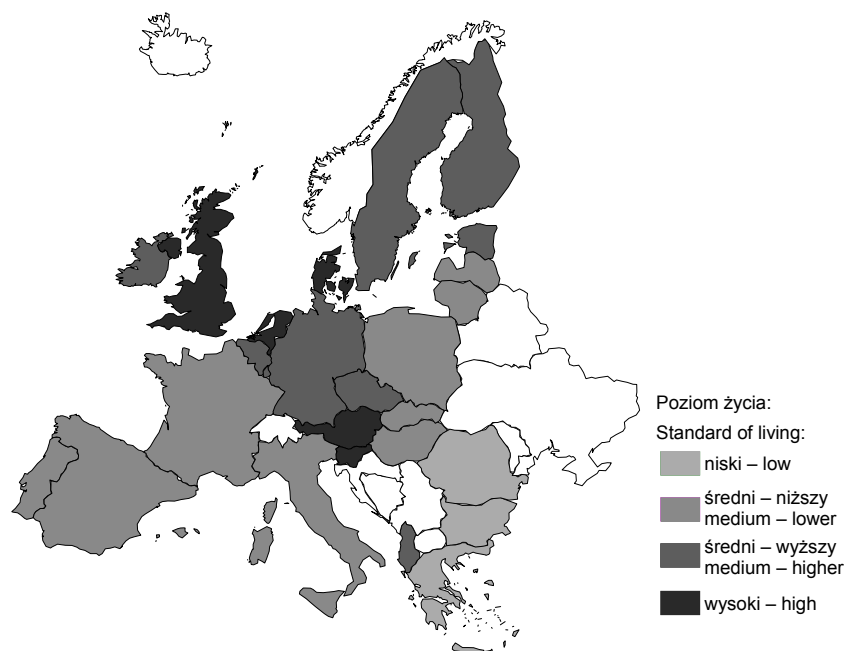
Tabela 1. Klasyfikacja państw Unii Europejskiej według poziomu życia na podstawie miernika syntetycznego

Table 1. Classification of European Union member states according to the standard of living based on a synthetic indicator

Kraj Country	Wartość syntetycznego miernika The value of the synthetic indicator	Grupa typologiczna Typological group	Kraj Country	Wartość syntetycznego miernika The value of the synthetic indicator	Grupa typolo- giczna Typological group	
Słowenia Slovenia	0,61	I	Hiszpania Spain	0,50	III	
Wielka Brytania Great Britain	0,59		Francja France	0,49		
Austria Austria	0,59		Węgry Hungary	0,49		
Dania Danmark	0,58		Litwa Lithuania	0,48		
Holandia The Neteherlands	0,57		Łotwa Latvia	0,47		
Cypr Cyprus	0,55	II	Słowacja Slovakia	0,47		
Niemcy Germany	0,55		Portugalia Portugal	0,45		
Szwecja Sweden	0,55		Polska Poland	0,45		
Czechy Czech Republic	0,55		Grecja Greece	0,44		
Finlandia Finland	0,54		Włochy Italy	0,44		
Luksemburg Luxemburg	0,54		Rumunia Romania	0,37		IV
Belgia Belgium	0,52		Bułgaria Bulgaria	0,34		
Estonia Estonia	0,52					
Irlandia Ireland	0,51					

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Eurostatu.
Source: own calculations based on GUS and Eurostat.

Klasa I – do pierwszej grupy państw, odznaczającej się najwyższym poziomem życia ludności (miernik syntetyczny na poziomie > 0,57), zaklasyfikowano pięć państw: Słowenię, Wielką Brytanię, Austrię, Danię oraz Holandię.



Rys. 1. Delimitacja przestrzenna poziomu życia ludności w krajach UE
Źródło: opracowanie własne.

Fig. 1. Delimitation of the spatial standard of living in EU countries
Source: own elaboration.

Tabela 2. Międzyklasowe zróżnicowanie ze względu na wybrane zmienne, dotyczące poziomu życia ludności

Table 2. Cross-class differentiation due to selection of the variables of the standard of living

Grupa potrzeb Group needs	Wyszczególnienie Description	Grupa typologiczna Typological group			
		I	II	III	IV
1	2	3	4	5	6
I Wyżywienie Dining	Udział żywności i napojów bezalkoholowych w wydatkach ogółem (%) The share of food and soft drinks in total expenditure (%)	11,1	12,7	17,6	25,5
II Bezpieczeństwo Security	Gospodarstwa domowe zagrożone ryzykiem ubóstwa (po transferach społecznych, %) Households at risk of poverty (after social transfers, %)	12,2	13,9	15,8	21,5
	Wskaźnik zatrudnienia (%) Employment rate (%)	72,8	67,8	63,7	60,3
	Wskaźnik Ginięgo Gini index	26,5	27,6	31,8	34,2
	Stopa bezrobocia – według BAEL (%) Unemployment rate – according to the BAEL (%)	4,3	5,9	7,8	6,7

Tabela 2 – cd. / Table 2 – cont.

1	2	3	4	5	6
III Ochrona zdrowia Health	Liczba łóżek szpitalnych na 100 tys. ludności The number of hospital beds per 100 thousand population	382,1	421,9	414,5	505,2
	Ludność w przeliczeniu na 1 lekarza Population per 1 doctor	332,2	304,0	316,3	368,0
IV Warunki mieszkanie- we Housing	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie Average number of persons in an apartment	2,4	2,1	2,4	2,4
	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 osób Dwellings completed per 1000 population	12,0	6,3	5,4	1,3
	Średnia liczba pokoi na osobę Average number of rooms per person	1,7	1,8	1,3	1,0
	Udział wydatków na użytkowanie i wyposażenie mieszkanie w wydatkach ogółem (%) The share of expenditure on operation and equipment of flats in total expenditure (%)	27,9	27,3	24,9	25,9
V Komunikacja i transport Communica- tion and transport	Gospodarstwa domowe wyposażone w komputer (% ogółu gospodarstw na danym obszarze) Households with a computer (% of total households in the area)	73,6	61,2	48,4	23,5
	Samochody osobowe w użytkowaniu na 1000 osób w szt. Passenger cars in use per 1000 persons in pieces	451,8	462,6	388,9	242,0
VI Oświata i kultura Education and culture	Udział wydatków na zaspokojenie potrzeb z zakresu kultury i rekreacji w wydatkach ogółem (%) The share of expenditure to meet the needs of cultural and leisure activities in total expenditure (%)	11,2	9,1	8,5	5,0
	Ludność z wykształceniem wyższym w % ogółu ludności Population with higher education in % of total population	21,4	23,2	18,3	13,6
VII Środowisko Environment	Odpady z działalności gospodarczej i gospodarstw domowych w tonach na 1 mieszkańca Waste from business and households in tonnes per 1 inhabitant	6,5	8,3	4,5	23,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Eurostatu.
Source: own calculations based on GUS and Eurostat.

Klasa II – do której należą państwa o nieco niższym poziomie życia (średnim – wyższym), na co wskazuje poziom miernika syntetycznego oscylującego w granicach 0,51-0,57. Reprezentują ją następujące kraje: Niemcy, Cypr, Czechy, Estonia, Irlandia, dwa z krajów Beneluksu – Luksemburg i Belgia oraz dwa z państw Skandynawii – Finlandia i Szwecja.

Klasa III – poziom życia tej grupy, ze względu na wartość miernika syntetycznego mieszczącego się w granicach 0,44-0,51 można uznać za średni – niższy. W skład tej grupy weszły następujące państwa: Hiszpania, Francja, Węgry, Litwa, Łotwa, Słowacja, Portugalia, Polska oraz Grecja i Włochy.

Klasa IV – charakteryzuje się najniższym poziomem życia w Unii Europejskiej (wartość miernika syntetycznego poniżej 0,44). W skład tej grupy wchodzi tylko dwa państwa – Rumunia oraz Bułgaria, które przystąpiły do UE jako ostatnie.

Wyodrębnione klasy charakteryzują się zróżnicowaniem ze względu na wybrane zmienne, dotyczące poziomu życia ludności, które przedstawiono w tabeli 2. Ważnym miernikiem obrazującym poziom życia ludności jest udział wydatków gospodarstw domowych na zakup żywności i napojów bezalkoholowych w wydatkach ogółem (%). Zgodnie z prawem Engla, wzrostowi dochodów gospodarstw domowych towarzyszy zmiana ich struktury, tzn. zmniejszenie procentowego udziału wydatków na żywność, na korzyść dóbr wyższego rzędu [Bywalec 2010].

Państwa o wyższym poziomie życia ludności charakteryzuje stosunkowo niewielki udział w strukturze spożycia wydatków na żywność w wydatkach ogółem. Dlatego państwa zakwalifikowane do grupy pierwszej charakteryzują się najniższą wartością tego miernika, wynoszącą 11,1%. Państwa zakwalifikowane do klas najniższych, tj. klasy III i IV, charakteryzuje natomiast dużo wyższy udział w strukturze spożycia wydatków na żywność w wydatkach ogółem, który wynosił odpowiednio – 17,6 oraz 25,5%.

Opierając się na prawie Engla można również zinterpretować istotne zróżnicowanie w wydatkach, dotyczących zaspokajania potrzeb kulturalnych i rekreacyjnych – tutaj te relacje są zgoła odwrotne – w wydatkach gospodarstw domowych państw należących do grupy I wydatki te mają dwukrotnie większy udział (11,2%) niż w wydatkach gospodarstw należących do grupy IV (5%). Wydatki gospodarstw domowych należących do grup II i III znajdują się na zbliżonym poziomie (odpowiednio 9,1 i 8,5%) i plasują się pośrodku, pomiędzy skrajnymi grupami.

Ważną determinantą poziomu życia jest sytuacja na rynku pracy, oceniana przez stopień zbliżenia do poziomu pełnego zatrudnienia [Berbeka 2006]. Sytuacja na rynku pracy przekłada się bezpośrednio na zakres uzyskiwanych dochodów, stanowiących podstawę dobrobytu zatrudnionych, co z kolei bezpośrednio determinuje poziom życia. Rynek pracy, który sprzyja podnoszeniu poziomu życia, charakteryzuje się, oprócz wysokiego wskaźnika zatrudnienia, niską stopą bezrobocia rejestrowanego oraz w miarę równomiernym rozkładem dochodów. Państwa należące do grupy I charakteryzują się najwyższym w UE wskaźnikiem zatrudnienia (72,8%) oraz najniższą stopą bezrobocia rejestrowanego (poniżej 4,3%). Grupa ta odznacza się także najniższą wielkością miernika nierówności społecznej (współczynnik Giniego), co oznacza, że rozkład dochodów jest w niej najbardziej wyrównany.

Najśłabsze wyniki w zakresie potrzeb bezpieczeństwa osiągnęły państwa wchodzące w skład grupy IV. Zbiorowość ta charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem zatrudnienia (60,3%) oraz wysoką stopą bezrobocia rejestrowanego (6,7%). Także współczynnik Giniego przyjmuje dla tej grupy najwyższą wartość, co oznacza, że w grupie tych państw istnieje najwyższa nierównomierność w rozkładzie dochodów. Należy także zauważyć, że w grupie państw o najniższym poziomie życia, ponad 20% gospodarstw domowych jest zagrożonych ryzykiem ubóstwa. Wysoka stopa bezrobocia w skali makro nie tworzy, poprzez system podatkowy, odpowiednio wysokich środków dla systemu opieki społecznej, przez co równocześnie zwiększa się liczba podmiotów uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej. Swoista symbioza pomiędzy opieką społeczną państwa i efektywnym rynkiem pracy jest warunkiem koniecznym zapobiegającym biedzie i nierównościom, które przyczyniają się do obniżenia poziomu życia [Berbeka 2006].

Znaczącym wskaźnikiem poziomu życia ludności jest także liczba nowych, oddanych do użytku, mieszkań na 1000 mieszkańców. Świadczy ona o zamożności społeczeństwa, gdyż należy pamiętać, iż mieszkanie jest dobrem droгим, a jego zakup jest bardzo często inwestycją na wiele lat. Zdecydowanie najwyższą wartością tego miernika charakteryzują się państwa należące do grupy I (12 mieszkań), połowę z nich oddaje się w grupach II (6,3) i III (5,4), natomiast najmniej nowych mieszkań w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oddaje się do użytku w grupie IV (1,3). Równie ważne jest wyposażenie gospodarstw domowych w dobra trwałego użytku, takie jak samochody osobowe czy komputery. Na skutek szybkiego, w ostatnich latach, rozwoju technologii informacyjnych oraz upowszechniania nowoczesnych technik nastąpiła poprawa w zakresie wyposażenia gospodarstw domowych w nowoczesne dobra trwałego użytku. Analizując wyposażenie gospodarstw domowych w komputery, można zauważyć jednak dość duże dysproporcje pomiędzy badanymi grupami. Państwa należące do grupy pierwszej charakteryzują się najwyższą wartością tego miernika – w komputer wyposażonych jest ponad 73,6% gospodarstw domowych. Natomiast najniższą wartością tego wskaźnika charakteryzowała się grupa IV (państwa o najniższym poziomie życia), w których zaledwie 23,5% ogółu gospodarstw domowych jest wyposażonych w komputer.

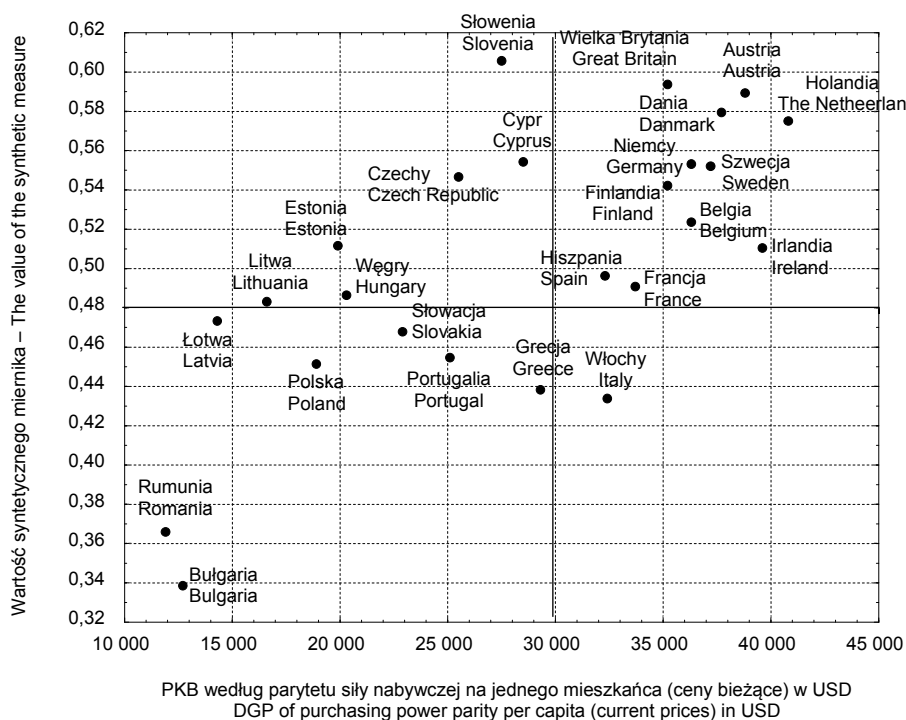
Liczne badania, zarówno ekonomiczne, jak i socjologiczne, świadczą o tym, że na poziom życia ludności istotny wpływ ma również wykształcenie. Analizując wyniki badań, zauważamy, iż najwyższy odsetek ludności z wykształceniem wyższym w ludności ogółem odnotowano w grupie II oraz w grupie I, odpowiednio – 23,2 oraz 21,4%. Najślabiej pod tym względem wypadła grupa IV, w której odsetek ludności z wykształceniem wyższym wyniósł niespełna 13,6%.

Bardzo często w literaturze, za jeden z elementarnych wskaźników poziomu życia i rozwoju państw, przyjmuje się poziom szeroko rozumianej zdrowotności społeczeństwa. Niski poziom tego wskaźnika jest jednym z podstawowych czynników charakteryzujących kraje rozwijające się. Badanymi cechami w grupie potrzeb związanych z ochroną zdrowia znalazły się liczba łóżek szpitalnych na sto tysięcy mieszkańców i liczba ludności, przypadająca na jednego lekarza. W zakresie tych cech można zauważyć niewielkie zróżnicowanie wskaźnika, świadczące o podobnym poziomie zaspokajania tego rodzaju potrzeb.

Ważną determinantą poziomu życia ludności jest stan gospodarki kraju. Burda i Wyplosz [2000] piszą, że „to wzrost gospodarczy wyznacza bogactwo bądź ubóstwo narodów”, zatem wielkość PKB może stanowić potencjalny warunek możliwości poprawy poziomu życia. Na rysunku 2 przedstawiono wartość syntetycznego miernika poziomu życia względem PKB według parytetu siły nabywczej na jednego mieszkańca w USD². Analizując wykres rozrzutu, można wyraźnie wskazać na zależność pomiędzy poziomem PKB a poziomem życia³. Państwa, które w analizie typologicznej odznaczały się wysokim poziomem życia (klasa I i II), charakteryzują się także wysokim poziomem PKB. Niski poziom PKB w Rumunii i Bułgarii ma swoje odzwierciedlenie w niskim poziomie życia mieszkańców tych państw.

² Pozioma i pionowa linia na wykresie to wartości średnie badanych zmiennych.

³ Na wykresie rozrzutu nie umieszczono Luksemburga ze względów na bardzo wysoki poziom PKB (ponad 80 tys. USD/1 mieszkańca), co w istotny sposób zniekształcało graficzne zaprezentowanie zależności.



Rys. 2. Wartość syntetycznego miernika względem PKB według parytetu siły nabywczej na jednego mieszkańca (ceny bieżące) w USD

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tabeli 1 oraz danych GUS.

Fig. 2. The value of the synthetic measure compared with GDP a purchasing power parity per capita (current prices) in USD

Source: own calculations based on Table 1 and GUS data.

WNIOSKI

Analizie taksonomicznej przestrzennego zróżnicowania poziomu życia ludności poddano 26 państw Unii Europejskiej⁴. Uzyskane rezultaty wskazują na to, że w czołówce krajów najbardziej zbliżonych do wzorca, a tym samym oznaczających się najwyższym poziomem życia ludności, znajdują się: Słowenia, Wielka Brytania, Austria, Dania oraz Holandia. Natomiast państwa charakteryzujące się najniższym poziomem życia to Rumunia i Bułgaria, czyli państwa ostatnio przyjęte do Unii Europejskiej. Podsumowując przeprowadzone badania należy powiedzieć, iż pod względem poziomu życia ludności Polska wciąż znacznie odbiega od państw będących w czołówce Unii Europejskiej. Można sądzić, że w przyszłości zróżnicowanie poziomu życia ludności w poszczególnych krajach Unii Europejskiej będzie ulegało stopniowemu zmniejszeniu. Z drugiej jednak strony może nastąpić większe zróżnicowanie wewnątrz tych krajów,

⁴ W obliczaniu miary rozwoju pominięto Maltę ze względu na brak danych.

bowiem zjawisko rozwarstwienia społeczeństwa z punktu widzenia dobrobytu jest typowe dla krajów wyżej rozwiniętych.

LITERATURA

- Berbeka J., 2006. Poziom życia ludności a wzrost gospodarczy w krajach Unii Europejskiej. Wyd. AE, Kraków.
- Burda M., Wyplosz C., 2000. Makroekonomia. Podręcznik Europejski. PWE, Warszawa.
- Bywalec C., 2010. Konsumpcja a rozwój gospodarczy i społeczny. C.H. Beck, Warszawa.
- Chaplin H., 2000. Agricultural diversification: a review of methodological approaches and empirical evidence. Idara Working Paper 2/2, Wye, November.
- Europe in figures, Eurostat yearbook 2010. 2010. Eurostat Statistical Books.
- Luszniewicz A., 1982. Statystyka społeczna: podstawowe problemy i metody. PWE, Warszawa.
- Panek T., 2009. Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej. SGH, Warszawa.
- Piasny J., 1993. Problem jakości życia ludności oraz źródła i mierniki ich określania. Ruch Prawn. Ekon. Socjol. 2.
- Polska w Unii Europejskiej. 2009. GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyki Międzynarodowej. 2010. GUS, Warszawa.
- Wysocki F., 2010. Metody taksonomiczne w rozpoznawaniu typów ekonomicznych rolnictwa i obszarów wiejskich. Wyd. UP, Poznań.
- Wysocki F., Lira J., 2003. Statystyka opisowa. Wyd. AR, Poznań.
- Zeliaś A., 2004. Poziom życia w Polsce i krajach Unii Europejskiej. PWE, Warszawa.

THE STANDARD OF LIVING OF THE POPULATION AND ITS DIVERSITY IN THE EUROPEAN UNION

Summary. This paper presents the results of the comparison standard of living for Poland and other European Union countries (based on specific diagnostic features that describe different groups of the population's needs). In the study of the spatial diversity of life taxonomic methods were used – classical TOPSIS method.

Key words: quality of life, synthetic measure of quality of life

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 13.06.2011

Do cytowania – For citation: Kozera A., Kozera C., 2011. Poziom życia ludności i jego zróżnicowanie w krajach Unii Europejskiej. J. Agribus. Rural Dev. 4(22), 123-133.